

Näringsutskottets betänkande 2024/25:NU5

Kompletterande bestämmelser till nya unionsregler på konkurrensområdet

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens lagförslag om kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om digitala marknader och EU:s förordning om utländska subventioner.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 december 2024.

Behandlade förslag

Proposition 2023/24:154 Kompletterande bestämmelser till nya unionsregler på konkurrensområdet.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Utskottets överväganden.....	5
Kompletterande bestämmelser till nya unionsregler på konkurrensområdet.....	5
Utskottets ställningstagande.....	5
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	6
Propositionen	6
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	7

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Kompletterande bestämmelser till nya unionsregler på konkurrensområdet

Riksdagen antar regeringens förslag till

- a) lag om ändring i konkurrenslagen (2008:579),
- b) lag om ändring i lagen (2008:582) om gruppundantag för konkurrensbegränsande specialiseringsavtal,
- c) lag om ändring i lagen (2008:583) om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling,
- d) lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2023/24:154 punkterna 1–4.

Stockholm den 19 september 2024

På näringsutskottets vägnar

Tobias Andersson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tobias Andersson (SD), Elisabeth Thand Ringqvist (C), Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Jessica Stegrud (SD), Mattias Jonsson (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Josef Fransson (SD), Isak From (S), Kjell Jansson (M), Birger Lahti (V), Eric Palmqvist (SD), Elin Söderberg (MP), Louise Eklund (L), Aida Birinxhiku (S), Anna af Sillén (M) och Cecilia Engström (KD).

Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens proposition 2023/24:154 Kompletterande bestämmelser till nya unionsregler på konkurrensområdet. Inga motioner har väckts med anledning av propositionen. En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilaga 1, och regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Utskottets överväganden

Kompletterande bestämmelser till nya unionsregler på konkurrensområdet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag om kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om digitala marknader och EU:s förordning om utländska subventioner.

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen bl.a. ändringar i konkurrenslagen (2008:579). Bakgrunden till de kompletterande bestämmelserna är att ändringar har antagits i EU:s förordningar om dels digitala marknader, dels utländska subventioner. Enligt regeringens förslag ska Konkurrensverket kunna begära handräckning från Kronofogdemyndigheten när den bistår kommissionen vid platsundersökningar i Sverige. Konkurrensverket föreslås även ges vissa befogenheter att på egen hand efter begäran av kommissionen kunna genomföra platsundersökningar och andra utredningsåtgärder för att fastställa om det förekommer en utländsk subvention som snedvrider den inre marknaden. Vidare föreslås att uppgifter från enskilda som lämnas till Konkurrensverket till följd av EU:s förordning om digitala marknader ska kunna omfattas av sekretess. I propositionen föreslås också ändringar när det gäller de nationella gruppundantagen för konkurrensbegränsande specialiseringsavtal och konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling. Ändringarna innebär att samma materiella reglering ska gälla som för gruppundantagen på unionsnivå.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 december 2024.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen av de skäl som anförs i propositionen bör anta regeringens lagförslag. Därmed tillstyrks propositionen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2023/24:154 Kompletterande bestämmelser till nya unionsregler på konkurrensområdet:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i konkurrenslagen (2008:579).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2008:582) om gruppundantag för konkurrensbegränsande specialiseringsavtal.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2008:583) om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i konkurrenslagen
(2008:579)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 3 § och 5 kap. 16 och 17 §§ konkurrenslagen (2008:579) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.3 §¹

Från förbudet i 1 § gäller undantag för sådana grupper av avtal (gruppundantag) som avses i

1. lagen (2008:580) om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om viss taxisamverkan,

2. lagen (2008:581) om gruppundantag för vertikala konkurrensbegränsande avtal,

3. lagen (2008:582) om gruppundantag för konkurrensbegränsande specialiseringsavtal,

4. lagen (2008:583) om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling,

5. lagen (2008:584) om gruppundantag för vertikala konkurrensbegränsande avtal inom motorfordonssektorn, och

6. lagen (2008:586) om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om tekniköverföring.

Om ett enskilt avtal enligt någon av lagarna som räknas upp i första stycket är undantaget från förbudet i 1 § men har följder som är oförenliga med 2 §, får Konkurrensverket besluta att avtalet inte ska omfattas av gruppundantaget.

5 kap.16 §²

Bestämmelserna i 6 och 9–13 §§ gäller även när Konkurrensverket, på begäran av Europeiska kommissionen, genomför en sådan undersökning som avses i artikel 22.2 i rådets förordning (EG) nr 1/2003. *Bestämmelsen i 9 § andra stycket första meningen gäller dock*

Bestämmelserna i 6 och 9–13 §§ gäller även när Konkurrensverket, på begäran av Europeiska kommissionen, genomför en sådan undersökning som avses i

1. artikel 22.2 i rådets förordning (EG) nr 1/2003,

¹ Senaste lydelse 2017:986.

² Senaste lydelse 2011:872.

inte om det kan befaras att undersökningen skulle förlora i betydelse, om den inte påbörjas omedelbart.

Första stycket gäller även när Konkurrensverket på begäran av kommissionen genomför en sådan undersökning som avses i artikel 12.1 i rådets förordning (EG) nr 139/2004.

2. artikel 12.1 i rådets förordning (EG) nr 139/2004, eller

3. artikel 14.7 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2560 av den 14 december 2022 om utländska subventioner som snedvrider den inre marknaden.

Trots första stycket gäller inte 9 § andra stycket första meningen om det kan befaras att undersökningen skulle förlora i betydelse ifall den inte påbörjas omedelbart.

Vid en undersökning enligt artikel 14.7 i förordning (EU) 2022/2560 gäller även 1 § första stycket 1 och 2 och andra stycket samt 2 §.

17 §³

När Europeiska kommissionen har beslutat om en undersökning enligt artikel 20.4 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 eller enligt artikel 13.4 i rådets förordning (EG) nr 139/2004, får Kronofogdemyndigheten på ansökan av Konkurrensverket besluta om handräckning för att undersökningen ska kunna genomföras.

Om Europeiska kommissionen har beslutat om en undersökning enligt

1. artikel 20.4 i rådets förordning (EG) nr 1/2003,

2. artikel 13.4 i rådets förordning (EG) nr 139/2004,

3. artikel 23.6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/1925 av den 14 september 2022 om öppna och rättvisa marknader inom den digitala sektorn och om ändring av direktiv (EU) 2019/1937 och (EU) 2020/1828 (förordningen om digitala marknader), eller

4. artikel 14.3 i förordning (EU) 2022/2560, får Kronofogdemyndigheten efter ansökan av Konkurrensverket besluta om handräckning för att undersökningen ska kunna genomföras.

Vid handräckning enligt första stycket tillämpas 10 § andra stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 december 2024.

³ Senaste lydelse 2010:642.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:582) om gruppundantag för konkurrensbegränsande specialiseringsavtal

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2008:582) om gruppundantag för konkurrensbegränsande specialiseringsavtal

dels att 1–3 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 4 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Denna lag tillämpas på följande avtal som ingås mellan företag (parterna) om villkoren för deras produktspecialisering (specialiseringsavtal):

1. Avtal om ensidig specialisering mellan två parter som är verksamma på samma produktmarknad, varigenom en part samtycker till att helt eller delvis upphöra med produktion av vissa produkter eller att avstå från att producera dessa produkter och att köpa dem från den andra parten som förbinder sig att producera och leverera dessa produkter.

2. Avtal om ömsesidig specialisering mellan två eller flera parter som är verksamma på samma produktmarknad, varigenom två eller flera parter ömsesidigt samtycker till att helt eller delvis upphöra med eller avstå från tillverkning av vissa, men skilda produkter och att i stället köpa dessa produkter från övriga parter, som förbinder sig att producera och leverera dem.

3. Avtal om gemensam produktion, varigenom två eller flera parter förbinder sig att gemensamt tillverka vissa produkter.

Denna lag tillämpas på specialiseringsavtal som innehåller sådana konkurrensbegränsningar som omfattas av 2 kap. 1 § konkurrenslagen (2008:579) (konkurrensbegränsande specialiseringsavtal).

¹ Senaste lydelse 2011:873.

Bestämmelsen i 1 kap. 6 § konkurrenslagen (2008:579) ska även tillämpas på avtal enligt denna lag.

Det som i lagen sägs om avtal ska även tillämpas på beslut av en sammanslutning av företag och på samordnade förfaranden av företag.

2 §

Under de villkor som följer av 3 § gäller för sådana specialiseringsavtal vilka innehåller konkurrensbegränsningar som omfattas av 2 kap. 1 § konkurrenslagen (2008:579) undantag från förbudet i samma paragraf mot sådana avtal. Undantag gäller dock endast för sådana grupper av avtal som uppfyller förutsättningarna för undantag i 2 kap. 2 § konkurrenslagen.

Termer och uttryck i denna lag har samma betydelse som i kommissionens förordning (EU) 2023/1067 av den 1 juni 2023 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktions sätt på vissa grupper av specialiseringsavtal.

Av 2 kap. 3 § konkurrenslagen följer att Konkurrensverket kan besluta att ett enskilt avtal, som till följd av ett gruppundantag enligt denna lag är undantaget från förbudet i 2 kap. 1 § samma lag, inte ska omfattas av undantaget om avtalet har följder som är oförenliga med 2 kap. 2 § konkurrenslagen.

3 §²

I fråga om avtalen tillämpas bestämmelserna i kommissionens förordning (EU) nr 1218/2010 av den 14 december 2010 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktions sätt på vissa grupper av specialiseringsavtal på motsvarande sätt, med undantag av artiklarna 2.1, 6 och 7. Dock ska hänvisningarna till undantaget i artikel 2.2 och 2.3 samt artiklarna 3–5 avse 2 § i förening med 1 §.

De villkor och begränsningar som följer av artikel 3–5 i förordning (EU) 2023/1067 ska tillämpas på konkurrensbegränsande specialiseringsavtal. När det i artiklarna hänvisas till artikel 2 gäller dock i stället undantaget i 4 §.

² Senaste lydelse 2011:873.

4 §

Konkurrensbegränsande specialiseringsavtal som uppfyller förutsättningarna i artikel 3–5 i förordning (EU) 2023/1067 och som inte har följder som är oförenliga med 2 kap. 2 § konkurrenslagen är undantagna från förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete mellan företag i 2 kap. 1 § konkurrenslagen.

Undantaget i första stycket gäller även för

1. specialiseringsavtal som innehåller bestämmelser om överlåtelse eller licensiering av immateriella rättigheter till en eller flera av parterna, under förutsättning att dessa bestämmelser inte utgör det primära syftet med dessa avtal, men är direkt knutna till dem och nödvändiga för genomförandet av dem, och

2. specialiseringsavtal genom vilka

a) parterna godtar en exklusiv inköpsskyldighet eller en exklusiv leveransskyldighet, eller

b) parterna inte självständigt säljer specialiseringsprodukterna utan distribuerar dem gemensamt.

1. Denna lag träder i kraft den 1 december 2024.

2. Äldre föreskrifter gäller dock till utgången av juni 2025 för konkurrensbegränsande specialiseringsavtal som ingåtts före ikraftträdandet och som vid ikraftträdandet inte uppfyller villkoren för gruppundantag enligt de nya föreskrifterna.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:583) om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2008:583) om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling

dels att rubriken till lagen och 1–3 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 4 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Lag (2008:583) om gruppundantag för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling

Lag (2008:583) om gruppundantag för konkurrensbegränsande forsknings- och utvecklingsavtal

1 §¹

Denna lag tillämpas på avtal som ingås mellan två eller flera företag (parterna) och avser de villkor på vilka dessa parter bedriver

1. gemensam forskning och utveckling avseende avtalsprodukter eller avtalsteknik och gemensamt utnyttjande av resultaten från denna forskning och utveckling,

2. gemensamt utnyttjande av resultaten från forskning och utveckling avseende avtalsprodukter eller avtalsteknik som gemensamt har bedrivits inom ramen för ett tidigare avtal mellan samma parter,

3. gemensam forskning och utveckling avseende avtalsprodukter eller avtalsteknik utan gemensamt utnyttjande av resultaten,

4. beställd forskning och utveckling avseende avtalsprodukter eller avtalsteknik och gemensamt utnyttjande av resultaten från denna forskning och utveckling,

5. gemensamt utnyttjande av resultaten från beställd forskning och utveckling avseende avtalsprodukter eller avtalsteknik som har bedrivits inom ramen för ett

Denna lag tillämpas på forsknings- och utvecklingsavtal som innehåller sådana konkurrensbegränsningar som omfattas av 2 kap. 1 § konkurrenslagen (2008:579) (konkurrensbegränsande forsknings- och utvecklingsavtal).

¹ Senaste lydelse 2011:874.

tidigare avtal mellan samma parter, eller

6. beställd forskning och utveckling avseende avtalsprodukter eller avtalsteknik utan gemensamt utnyttjande av resultaten.

Bestämmelsen i 1 kap. 6 § konkurrenslagen (2008:579) ska även tillämpas på avtal enligt denna lag.

Det som i lagen sägs om avtal ska även tillämpas på beslut av en sammanslutning av företag och på samordnade förfaranden av företag.

2 §

Under de villkor som följer av 3 § gäller för sådana avtal om forskning och utveckling vilka innehåller konkurrensbegränsningar som omfattas av 2 kap. 1 § konkurrenslagen (2008:579) undantag från förbudet i samma paragraf mot sådana avtal. Undantag gäller dock endast för sådana grupper av avtal som uppfyller förutsättningarna för undantag i 2 kap. 2 § konkurrenslagen.

Av 2 kap. 3 § konkurrenslagen följer att Konkurrensverket kan besluta att ett enskilt avtal, som till följd av ett gruppundantag enligt denna lag är undantaget från förbudet i 2 kap. 1 § samma lag, inte ska omfattas av undantaget om avtalet har följder som är oförenliga med 2 kap. 2 § konkurrenslagen.

Termer och uttryck i denna lag har samma betydelse som i förordning (EU) 2023/1066 av den 1 juni 2023 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på vissa grupper av forsknings- och utvecklingsavtal.

3 §²

I fråga om avtalen tillämpas bestämmelserna i kommissionens förordning (EU) nr 1217/2010 av den 14 december 2010 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktions-sätt på vissa grupper av forsknings- och utvecklingsavtal på motsvarande sätt, med undantag av artiklarna 2.1, 8 och 9. Dock ska hänvisningarna till undantaget i artiklarna 2.2 och 3–7 avse 2 § i förening med 1 §. Vidare ska i artiklarna 4.1, 5 f och 5 g samt 6 a och 6 b uttrycket ”på den inre marknaden” ersättas med ”i landet”.

De villkor och begränsningar som följer av artikel 3–9 i förordning (EU) 2023/1066 ska tillämpas på konkurrensbegränsande forsknings- och utvecklingsavtal. I de fall det i artiklarna anges att en omständighet gäller på den inre marknaden ska dock motsvarande i stället gälla i landet. När det i artiklarna hänvisas till artikel 2 gäller i stället undantaget i 4 §.

4 §

Konkurrensbegränsande forsknings- och utvecklingsavtal som uppfyller förutsättningarna i artikel 3–9 i förordning (EU) 2023/1066 och som inte har följder som är oförenliga med 2 kap. 2 § konkurrenslagen är undantagna från förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete mellan företag i 2 kap. 1 § konkurrenslagen.

Undantaget i första stycket gäller även för forsknings- och utvecklingsavtal som innehåller bestämmelser om överlåtelse eller licensiering av immateriella rättigheter till en eller flera av parterna, eller till en enhet som parterna upprättat för att utföra den gemensamma eller beställda forskningen och utvecklingen eller det gemensamma utnyttjandet av resultaten, under förutsättning att dessa bestämmelser är direkt knutna till och nödvändiga för genomförandet av avtalet men inte utgör det primära syftet med avtalet.

² Senaste lydelse 2011:874.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 december 2024.
 2. Äldre föreskrifter gäller dock till utgången av juni 2025 för konkurrensbegränsande avtal om forskning och utveckling som ingåtts före ikraftträdandet och som vid ikraftträdandet inte uppfyller villkoren för gruppundantag enligt de nya föreskrifterna.

4 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 30 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

30 kap.

3 §¹

Sekretess gäller hos Konkurrensverket i ärende som rör utredning av överträdelse av 2 kap. 1 eller 7 § konkurrenslagen (2008:579) eller av artikel 101 eller 102 i fördraget om Europeiska unionens funktions sätt för uppgift i anmälan eller utsaga från en enskild, om det kan antas att den enskilde lider avsevärd skada eller betydande men om uppgiften röjs.

Sekretess gäller hos Konkurrensverket i ärende som rör utredning av överträdelse av 2 kap. 1 eller 7 § konkurrenslagen (2008:579), av artikel 101 eller 102 i fördraget om Europeiska unionens funktions sätt eller av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/1925 av den 14 september 2022 om öppna och rättvisa marknader inom den digitala sektorn och om ändring av direktiv (EU) 2019/1937 och (EU) 2020/1928 (förordningen om digitala marknader) för uppgift i anmälan eller utsaga från en enskild, om det kan antas att den enskilde lider avsevärd skada eller betydande men om uppgiften röjs.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

Denna lag träder i kraft den 1 december 2024.

¹ Senaste lydelse 2010:1436.